

Для того, щоб привести національне законодавство України у відповідність до міжнародних актів, які встановлюють свободу об'єднання як основоположний принцип і право у сфері праці, необхідним є внесення деяких змін та доповнень до чинних нормативно-правових актів. У проєкті Трудового кодексу України (Книзі шостій) необхідно закріпити правовий статус професійних спілок, їх об'єднань, організацій роботодавців, їх об'єднань як суб'єктів колективних трудових відносин.

ПУШКАРЕНКО С. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення

ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ

Причинами міграції робочої сили є різні фактори. До причин не економічного характеру слід віднести: політичні, національні, релігійні, расові, сімейні. Щодо причин економічного характеру, то вони закладені в економічному рівні розвитку певних держав. Робоча сила переміщується із держав з низьким рівнем життя в держави з більш високим рівнем.

Імміграція — процес не однозначний, він має як позитивні моменти, так і негативні наслідки. Це залежить від конкретних історичних та соціально — економічних умов розвитку країни. В світі існують цілі держави, які сформулювалися виключно за рахунок іммігрантів — США, Канада, країни Латинської Америки. На певному етапі свого розвитку вони максимально стимулювали імміграцію, тому що наплив людей сприяв розвитку держави в усіх напрямках. Але нині ці держави підходять до цієї проблеми дуже обережно. З одного боку, вони заохочують в'їзд в країну певної категорії мігрантів, так званої інтелектуальної еліти: науковців, менеджерів, висококваліфікованих робітників, а також певної кількості некваліфікованої робочої сили, яка виконує непрестижну для корінного населення роботу. З іншого боку, в таких державах всіяко обмежується в'їзд в країну іммігрантів, які з погляду внутрішньої економічної ситуації вважаються небажаними.

Розвиток в таких країнах імміграції був обумовлений історією, тобто, ці держави і виникли за рахунок мігрантів і міграційні служби в цих країнах вже існували багато років тому. Тому на сучасному етапі ці міграційні служби працюють на високому рівні, а держави мають відповідну правову базу, яка чітко регулює міграційні процеси. Державна політика базується на тих засадах, щоб спочатку забезпечити своїх громадян всіма благами, а якщо такі ще залишаються, то вони приймають

громадян інших держав. На цьому прикладі можна зробити висновок про те, що при наявності вільних робочих місць або при неможливості виконувати цю роботу в такі держави заволікається іноземна робоча сила і встановлюються відповідні квоти на в'їзд іноземців.

Що стосується нашої держави, то її геополітичне становище робить її привабливою для мігрантів. Їх потік — це не тимчасове явище, а закономірний розвиток суспільних відносин. Тому треба виробляти свою власну вдосконалену систему регулювання робочої міграції. А виробити таку політику за короткий період неможливо, тому низка практичних питань, пов'язаних з регулюванням імміграційних процесів в Україну залишається не вирішеною. Як результат, кожен день до нашої держави прибувають громадяни інших держав з різними цілями: на навчання, працю, просити притулку. Особливо гостро постає проблема регулювання перебування цих осіб на законних підставах в Україні. Звідси і впливає таке поняття як нелегальна міграція.

Іноземні громадяни, які мають намір займатися трудовою діяльністю, повинні одержати дозвіл на працевлаштування. Дозвіл на працевлаштування оформляється іноземним громадянам, якщо в країні відсутні працівники, котрі спроможні виконувати цей вид роботи, або є достатні обґрунтування доцільності використання праці іноземних робітників.

Підприємства, установи, організації незалежно від форм власності і господарювання та іноземні суб'єкти господарської діяльності, що діють на території України, можуть використовувати працю іноземних громадян лише за наявності у них названого дозволу, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

З кожним днем посилюється процес інтернаціоналізації виробництва, зростає число працівників-мігрантів, які працюють на території України, але існуючих нормативно-правових документів не вистачає, щоб врегулювати всі недоліки. О. М. Ярошенко пропонує доповнити КЗпП новою главою «Правовий статус іноземних громадян, які працюють в Україні». З такою пропозицією треба погодитися і зробити відповідні висновки. А щодо обмеження небажаної міграції Україна повинна запровадити більш суворий контроль за квотами на в'їзд іноземних громадян, тому що в першу чергу потрібно забезпечити роботою вітчизняних спеціалістів, а вже потім залучати до праці в Україні працівників-мігрантів.

Інтеграція України у світову економічну систему передбачає розробку продуманої і збалансованої державної політики у сфері міграції. Від рівня регулювання процесів трудової міграції залежить налагодження стосунків між Україною та іншими державами світу, визнання та престиж нашої країни на міжнародному ринку праці.

Для подальшого вдосконалення та підвищення ефективності механізму міждержавного обміну робочою силою, на нашу думку, необхідно:

1. Ратифікувати Конвенцію Міжнародної організації праці № 97 «Про трудящих-мігрантів» (1949 р.) та Конвенцію № 143 «Про

зловживання у сфері міграції та забезпечення трудящим-мігрантам рівних можливостей» (1975 р.), де передбачені основні норми умов праці, побутового та житлового забезпечення, транспортування та соціального страхування працівників.

2. Створити ефективну національну нормативну базу та відповідну організаційно-інституціональну структуру органів управління трудовою міграцією, для чого необхідно:

- прийняти Закон України «Про трудящих-мігрантів»;
- створити Службу зовнішньої зайнятості, на яку були б покладені обов'язки організації працевлаштування та соціального захисту українських громадян за кордоном, здійснення контролю за приватними організаціями з працевлаштування, проведення експертних оцінок наслідків трудової еміграції та імміграції для України;
- внести відповідні доповнення до Кримінального кодексу України з метою підвищення відповідальності за нелегальну міграцію, приховане вербування та контрабанду робочої сили;
- організувати діяльність аташе з працевлаштування при українських дипломатичних місіях за кордоном для підвищення соціальної захищеності наших працівників-мігрантів;
- створити через телебачення, радіо, центри зайнятості всіх рівнів діючу інформаційну мережу для ознайомлення громадян України з можливостями працевлаштування за кордоном.

Для подальшого вдосконалення державної міграційної політики повинні створюватись умови для ефективної координації зусиль усіх зацікавлених сторін в галузі трудової міграції, проводиться робота з визначення стратегічних цілей та перспективних напрямів взаємодії України з Міжнародною організацією праці.

Щоб стати дійсно ефективним інструментом регулювання міждержавного обміну робочою силою, міграційна політика України у сфері регулювання міграційних процесів повинна бути продуманою і збалансованою, спиратись на досвід традиційних країн експортерів та імпортерів робочої сили.

Національна тристороння соціально-економічна рада повинна підготувати та надати узгоджені пропозиції та рекомендації з цього питання. Відповідно до п. 1 статті 12 Закону України «Про соціальний діалог в Україні» одним з завдань Національної тристоронньої соціально-економічної ради є вироблення консолідованої позиції сторін соціального діалогу щодо стратегії економічного і соціального розвитку України та шляхів вирішення існуючих проблем у цій сфері. Однією з таких проблем є законодавче закріплення використання іноземної робочої сили в контексті можливого підписання угоди про асоціацію з ЄС. На нашу думку, винесення цього питання на розгляд Національної тристоронньої соціально-економічної ради є актуальним.